

nera libenter amplectitur, hic negotiator magis A potest videri quam clericus. Nec dicere possumus : Nemo nos invasores arguit violentiæ, nullus accusat. Quasi non interdum majorem prædam viduis blan-

dimenta alliciant quam tormenta. Nec interest apud Dominum utrum vi an circumventionem quis res alienas occupet, dummodo quoquo pacto teneat alienum. »

VITA SANCTI EADMUNDI

REGIS ANGLORUM ET MARTYRIS

AUCTORE SANCTO ABBONE ABBATE FLORIACENSI.

(Apud Surium, *Acta sanctorum*, ad diem 20 novemb.)

PRÆFATIO AUCTORIS

AD DUNSTANUM ARCHIEPISCOPUM CANTUARIENSEM.

Domino sanctæ metropolitanæ Dorobernensium B Ecclesiæ archiepiscopo DUNSTANO, vere moribus et ætate maturo, Abbo Floriacensis monachus levita, etsi indignus. A Christo Domino irriguum superius et irriguum inferius.

Postquam, a te, venerabilis Pater, digressus sum cum multa alacritate cordis, et ad monasterium, quod nosti, festinus redii, cœperunt me obnixè cum quibus fraterna charitate detentus hospitando hactenus degi, pulsare manu sancti Desiderii, ut mirabilium patratoris Eadmundi regis et martyris passionem litteris digererem, asserentes id posteris profuturum, tibi gratum, ac meæ parvitatatis apud Anglorum Ecclesias non inutile monumentum. Audierant enim quod jam pluribus signorata, a nemine scriptam, tua sanctitas ex antiquitatis memoria collectam, historialiter me præsentè retulisset domino Rosensis Ecclesiæ episcopo, et abbati monasterii quod dicitur Mealmesbyry, ac aliis circum assistentibus, sicut tuus mos est, fratribus quos pabulo divini verbi Latina et patria lingua pascere non desinis. Quibus fatebaris oculos suffusus lacrymis quod eam junior didicisses a quodam sene decrepito, qui eam simpliciter et plene fide referebat gloriosissimo regi Ethelstano, jurejurando asserens quod eadem die fuisset armiger beati viri, qua pro Christo martyr occubuit.

Cujus assertioni quia in tantum fidem accommodasti, ut promptuario memoriæ verba ex integro reconderes, quæ postmodum junioribus mellito ore eructares; cœperunt fratres instantius meæ pusilli-

tati incumbere, ut eorum ferventi desiderio satisfacerem, ac pro virium facultate tantorum operum seriem perire non sinerem. Quorum petitionicum pro sui reverentia nollem contradicere; posthabitis aliquantulum sæcularium litterarum studiis, quasi ad interiorem animæ philosophiam me contuli, dum ejus, qui vere philosophatus est in throno regni, virtutes scribere proposui: maxime tamen eas quæ post ejus obitum sæculi inauditæ factæ sunt: quibus nemo crederet, nisi eas tuas assertiones irrefragabilis auctoritas roborasset. Siquidem tu, cui nix capitis credi compellit, quando referebas de ea, quæ nunc est, incorruptione regis, quidam diligentius requisivit utrum hæc ita esse possent. Cujus quæstionis ambiguum volens purgare, tu vastæ peritiæ sacrarium pro [reserans] exemplo adjecisti, quod multo magis audientium attonita corda concussit, quia sanctus Domini Cuthbertus, incomparabilis confessor et episcopus, non solum adhuc exspectat diem primæ resurrectionis incorrupto corpore (47), sed etiam perfusus quodam blando tepore. Quod ego admirans pro argumento habui, quo tandem ad sancti regis gesta elucubrandam certior accessi, fidens de ejus et tuis incomparabilibus meritis, cui primitias mei laboris consecrans, suppliciter obsecro ut vel una die veritas mihi tuum otium in honestum negotium, resecando hinc superflua, supplendo hiantia, quoniam ex ore tuo, præter seriem ultimi miraculi, omnia veracem secutus verax digessi, exhortans omnes ad mortem tanti martyris. Vale Pater in Christo.

INCIPIIT VITA

I. Asciti aliquando in Britanniam precario munere in perniciosum auxilium tres Germaniæ populi, hoc

(47) Nota, lector, rem admiratione dignissimam. Porro autem etiam nostra ætate hujus S. Cuthberti

est, Saxones, Juti et Angli, primum Britonibus interdum fuere præsidii (*forte, præsidio*). Qui cum corpus integrum repertum est. (Vide Alani Cop dialogum III, cap. 29.)

sæpius bello lacessiti, se et suos defensarent fortiter; illi vero ignaviæ operam dantes, quasi proletarii ad solam voluptatem domi residerent, fisci de invicta fortitudine stipendiariorum militum quos sibi conduxerant, ipsos miseros indigenas domo patriaque pellere deliberant, pactumque est: et exclusis Britonibus statuunt inter se dividere victores alienigenæ insulam; bonis omnibus fecundissimam; indignum judicantes eam ignavorum dominio detineri, quæ ad defensionem suam idoneis posset præbere sufficientem alimoniam et optimis viris. Qua occasione inducti, orientalem ipsius insulæ partem, quæ usque hodie lingua Anglorum Eastengle vocatur, sortito nomine Saxones sunt adepti, Jutis et Anglis ad alia tendentibus, in quibus suæ sortis funiculo potirentur, ne esset cum sodalibus ullum de possessione litigium, quibus suppeteret amplitudo terræ ad regnandi emolumentum. Unde contigit ut, per regiones et provincias divisa, primum ducibus, deinde regibus sufficeret una eademque Britannia.

II. At prædicta orientalis pars, cum aliis, tum eo nobilis habetur quod aquis pene undique alluitur: quoniam a subsolano et Euro cingitur Oceano, ab Aquilone vero, immensarum paludum uligine; quæ exorientes propter æqualitatem terræ a medullis ferme totius Britannicæ, per centum et eo amplius millia, cum maximis fluminibus descendunt in mare. Ab ea autem parte qua sol vergitur in occasum, ipsa provincia reliquæ insulæ est continua; et ob id *pervia*; sed ne crebra irruptione hostium incursetur, aggere ad instar altioris muri fossa humo præmunitur. Interius ubere (*foat.*, uberis) glebæ satis admodum læta, hortorum nemorumque amœnitate gratissima, ferarum venatione insignis, pascuis pecorum et jumentorum non mediocriter fertilis. De piscosis fluminibus reticemus, cum hinc eam, ut dictum est, lingua maris allambit, inde, paludibus dilatatis, stagnorum ad duo vel tria millia spatiosorum innumerabilis multitudo præterfluit. Quæ paludes præbent pluribus monachorum gregibus optatos solitariæ conversationis sinus, quibus inclusi non indigeant solitudine eremi, ex quibus sunt sancti monachorum patris Benedicti cœlibes cœnobitæ, in loco celebri hac tempestate.

III. Sed ut ad propositum revertamur, huic provincicæ tam feroci (rex fuit), ex antiquorum saxonum nobili prosapia oriundus, a primævo suæ ætatis tempore cultor veracissimus fidei Christianæ. Qui atavis regibus editus, cum bonis polleret moribus, omnium comprovincialium unanimi favore non tantum eligitur ex generis successione, quantum rapitur, ut eis præesset sceptrigera potestate. Nam erat ei species digna imperio, quam serenissimi cordis jugiter venustabat tranquilla devotio. Erat omnibus blando eloquio affabilis, humilitatis gratia præclarus, et inter suos cœvos mirabili mansuetudine residebat dominus absque ullo fastu superbiæ. Jamque vir sanctus præferebat in vultu, quod postea maufes-

A tatum est divino nutu: quoniam puer toto conamine virtutis arripuit gradum, quem divina pietas præsciebat martyrio finiendum.

IV. Nactus vero culmen regiminis, quantæ fuerit in subjectos benignitatis, quantæ in perversos distinctionis; non est nostræ facultatis evolvere, qui ejus minima, quo conveniret sermone, non possumus expedire. Si quidem ita columbinæ simplicitatis mansuetudine temperavit serpentinæ calliditatis astutiam, ut nec antiqui hostis deciperetur simulatione fraudulenta, nec malignorum hominum reciperet contra justitiam sententias, rem quam nesciebat, diligentissime investigans, gradiensque via regia, nec declinabat ad dexteram, extollendo se de meritis, nec ad sinistram; succumbendo vitiis humanæ fragilitatis. Erat quoque egentibus dapsilis liberaliter, pupillis et viduis clementissimus pater, semper habens præ oculis dictum illud Sapientis: «Principem te constituerunt? noli extolli, sed esto in illis quasi unus ex illis (*Eccli. xxxii, 1*). » Cumque tam conspicuus in Christo et Ecclesia emerit bonorum actuum ornamentis, ejus patientiam, sicut et sancti Job, aggressus est experiri inimicus humani generis: qui eo bonis plus invidet, quo apparitu (*sic*) bonæ voluntatis caret.

V. Quocirca unum ex suis membris ei adversarium immisit, qui, omnibus quæ habuerat undique sublatis, ad impatientiam, si posset, erumpere cogeret, ut, desperans, Deo in faciem benediceret. Fuit autem idem adversarius, *Inguar* vocabulo dictus: qui cum altero Hubba (*Stubba*) nomine, ejusdem perversitatis homine, ubi divina impediretur miseratione, conatus est in exterminium adducere totius fines Britannicæ. Nec mirum, cum venerint indurati frigore suæ malitiæ ab illo terræ vertice, quo sedem suam posuit qui per elationem Altissimo similis esse concupivit. Denique constat, juxta prophetæ vaticinium, quod ab Aquilone venit omne malum, sicut pius æquo didicere perperam passi adversos jactus cadentis tesseræ, quo aquilonalium gentium experti sunt sævitiam; quas certum est adeo crudeles esse naturali ferocitate, ut nesciant malis hominum mitescere: quando quidem quidam ex eis populi vescuntur humanis carnibus, qui ex facto Græca appellatione *Anthropophagi* vocantur. Talesque nationes abundant plurimæ infra Scythiam prope Hyperboreos montes, quæ antichristum, ut legimus, secuturæ sunt ante omnes gentes, ut absque ulla miseratione pascantur hominum cruciatibus, qui characterem bestię noluerint circumferre in frontibus. Unde jam inquietando Christicolas, pacem cum eis habere nequeunt: maxime Dani, Occidentis regionibus nimium vicini, quoniam circa eas piraticam exercent frequentibus latrociniiis. Ex eorum ergo genere prædicti duces Inguar et Hubba Nordanhumborum (Nordanimbrorum) primitus aggressi expugnare provinciam, gravi depopulatione totam pervagantur ex ordine. Quorum pessimis conatibus nullus resistere potuit ex provincialibus,

quin multarentur merita supernæ indignationis ira, agente ministro iniquitalis Hubba : quem præda facta Inguar reliquit ibi crudelitatis socium, et a boreali parte orientali subito astans cum magna, classe ad ejus quamdam civitatem latenter appulit. Quam ignaris civibus introgressus, ignibus cremandam dedit ; pueros, senes, cum junioribus in plateis civitatis obviam factos jugulat, et matronalem seu virginalem pudicitiam ludibrio tradendum mandat. Maritus cum conjuge aut mortuus aut moribundus jacebat in limine : infans raptus a matris uberibus, ut major esset ejulatus, trucidabatur coram matris obtutibus. Furebat impius miles Iustrata urbe ardendo ad flagitium, quo posset placere tyranno, qui solo crudelitatis studio jusserat perire innocios.

VI. Cumque jam multitudine interfectorum Achæmeniam rabiem non tantum exsaturasset, quantum fatigatus in posterum distulisset, evocat quosdam plebeios, quos suo gladio credidit esse indignos ac ubi rex eorum tunc temporis vitam degeret, sollicitus perscrutator investigare studet. Nam ad eum fama pervenerat quod idem rex gloriosus, videlicet Eadmundus, florenti ætate et robustis viribus, bello per omnia esset strenuus : et idcirco festinabat passim neci tradere quos circumcirca poterat reperire, ne stipatus militum agmine ad defensionem suorum posset rex sibi resistere, qui morabatur eo tempore ab urbe longius in villa, quæ lingua eorum Hagislidun dicitur [aqua et silva vicina eodem nomine vocatur) ; existimans impiissimus, ut se rei veritas habebat, quia quantos suos funestus satellites præoccuparet ad interitum perducere, tantos, si dimicandus esset, regius occursus in exercitu contraheret minus. Classem quoque absque valida manu non audebat deserere ; quoniam, velut lupis vespertinis mos est, clanculo ad planam descendere, repetitis quantocius notis silvarum latibulis, sic consuevit eadem Danorum et Alanorum natio : cum semper studeat rapto vivere, nunquam tamen indicta pugna palam contendit cum hoste, nisi præventa insidiis, ablata spe ad portum navium remeandi.

VII. Quapropter circumspectus plurimum, accito uno ex commilitonibus, eum ad regem, hujusmodi curarum tumultibus expeditum, dirigit, qui exploret quæ sit ei summa rei familiaris, improvisum, ut contigit, quærens subjugare tormentis, si ejus nollet obtemperare feralibus edictis. Ipse eum, grandi comitatu succenturiatus, lento pede subsequitur, et iniquæ legationis bajulo imperat ut, timoris periculo nudus, ita incautum adoriatur : « Terra marique metuendus dominus noster Inguar, rex invictissimus, diversas terras subjiciendo sibi armis, ad hujus provinciæ optatum littus cum multis navibus hiematurus appulit ; atque idcirco mandat ut cum eo antiquos thesauros et paternas divitias, sub eo regnaturus, divides. Cujus si aspernaris potentiam innumeris legionibus fultam, tuo præjudicio et vita

indignus judicaberis et regno. Et quis non ut tantæ potentiæ insolenter audeas contradicere ? Marinæ tempestatis procella nostris servit remigiis, nec [nos removet a proposito directæ intentionis : quibus nec ingens mugitus cæli, nec crebri jactus fluminum unquam nocuerunt, favente gratia elementorum. Esto itaque cum tuis omnibus sub hoc imperatore maximo, cui famulantur elementa pro sibi innata clementia ; quoniam novit piissimus in omni negotio parcere subjectis et debellare superbos. »

VIII. Quo audito rex sanctissimus alto cordis dolore ingemuit, et, accito uno ex suis episcopis, qui ei erat a secretis, quid super his respondere deberet consulit. Cumque ille, timidus pro vita regis ad consentiendum plaris hortaretur exemplis, rex, obstipito capite defigens lumina terræ, paululum conticuit, et sic demum ora resolvit : O episcope, vivi ad id pervenimus, quod nunquam veriti sumus ! Ecce barbarus advena districto ense veteribus nostri regni colonis imminet, et quondam felix indigena suspirando gemens tacet. Et utinam impræsentiarum vivendo quique gemerent, ne cruenta cæderent : quatenus patriæ dulcibus arvis, etiam me occumbente, superstites fierent, et ad pristinae felicitatis gloriam postmodum redirent ! » Cui episcopus : « Quos, inquit, optas esse superstites patriæ, cum jam hostilis gladius vix aliquem reliquerit in plena urbe ? Hebetatis securibus tuorum cadaveribus, te destitutum milite, veniunt loris constringere. Quapropter, rex, dimidium animæ meæ, nisi fugæ præsidio aut deditiois infausto patrocinio præcaveas, hic statim aderunt tortores, quorum nefando obsequio pœnas lues. » Ad hæc rex beatissimus : « Hoc est, ait, quod desidero, quod omnibus votis antepono, ne supersim meis charissimis fidelibus, quos cum liberis et uxoribus in lecto eorum animas furando perdidit pirata truculentus. Et quid suggeris ? ut in extremis vitæ, desolatus meo satellite, fugiendo inferam crimen nostræ gloriæ ! Semper delatoriæ accusationis calumniam evitavi, nunquam relictæ militiæ probra sustinui, eo quod honestum mihi esset pro patria mori : et nunc ero mei voluntarius proditor, cui pro amissione charorum, ipsa lux est fastidio ! Omnipotens rerum arbiter testis assistit quod me seu vivum seu mortuum nullus separabit a charitate Christi, cujus in confessione baptismatis suscepti annulum fidei, abrenuntians Satanæ et omnibus pompis ejus. Qua abrenuntians contigit ut ad laudem et gloriam æternæ Trinitatis tertio mererer consecrari, delibutus ob compendium perennis vitæ sanctificati chrismatis perunctione. Primo quidem, accepta stola lavacri salutaris ; secundo, per confirmationem exhibitam majusculo pontificali signaculo tertio, ubi vestra et totius populi acclamatione usus sum hoc regni perfunctoria potestate. Sic quo unguento mysticæ consecrationis tripliciter irroratus, Anglorum reipublicæ decrevi plus prodesse quam præesse, aspernando subdere colla jugo nisi divino servitio. Nunc simulata benevolentia præten-

dit callidæ suæ machinationis muscipulam, qua A
servum Christi irretire deliberat, maxime cum pro-
mittit, quod nobis largitas superna concessit. Vitam
indulget, qua necdum careo; regnum promittit,
quod habeo; opes conferre cupit, quibus non ego.
Pro his ergo nunc incipiam servire duobus dominis
qui me sub Christo solo vivere, sub Christo solo
regnare, præsentibus palatinis devoverim. »

JX. Tunc conversus ad eum qui, de conditione
regni locuturus, ab impiissimo Inguar fuerat missus:
« Madefactus, inquit, cruore meorum, mortis sup-
plicio dignus exstiteras; sed, plane Christi mei exem-
plum secutus, nolo puras commaculare manus, qui
pro ejus nomine, si ita contigerit, libenter paratus
sum vestristelis occumbere. Ideo pernici gradu re-
diens festinus, domino tuo hæc responsa perfer quan- B
tocius: Bene filius diaboli patrem tuum imitaris, qui,
superbiendo intumescens, cælo corruit, et mendacio
suo humanum genus involvere gestiens, plurimos
suæ pœnæ obnoxios fecit. Cujus sectator præcipuus
me nec minis terrere prævalet, nec blandæ perdi-
tionis lenociniis illectum decipies, quem ex Christi
institutis inermem reperies. Thesauros et divitias
quas nobis hæcenus contulit propitia divinitas, su-
mat, consumat tua insatiabilis aviditas; quoniam,
etsi hoc corpus caducum et fragile confringas velut
vas fictile, vera libertas animi nunquam tibi vel ad
momentum suberit. Honestius enim est perpetuam
defendere libertatem, si non armis, saltem jugulis,
quam reposcere amissam lacrymosis querimoniis;
quoniam pro altero gloriosum est mori, pro altero C
vero opponitur contumacia servilis, quippe ser-
vum, quascunque domini condiciones accepit, ser-
vire convenit. Si eas quaslibet iniquas respuit, reus
majestatis adjudicatur servilibus suppliciis. Sed esto,
gravis est hujus servitutis usus; at gravior ulceratio
quæ solet nasci ex hujusmodi infortunio. Siquidem,
ut noverunt qui frequentius ratiocinando forensibus
causis intersunt, ex repugnantibus facta complexio-
nis consequentia, certum est quia, si libertas peti-
tur, procul dubio Dominus suo contemptu læditur.
Idcirco seu sponte, seu invitus de carcere suo
meus ad cælum evolet liber spiritus, nullæ eman-
cipationis aut abalienationis specie contaminatus;
quia regem, diminutum capite, nunquam Danus D
videbit ad triumphum supervivere. Sollicitas me
spe regni, interfectis omnibus meis, ac si mihi
tam dira sit cupido regnandi, ut velim præesse
domibus vacuis habitatore nobili et pretiosa su-
pellectili. Ut cœpit tua sæva feritas, post famulos
regem solio diripiat, trahat, conspuat, colaphis
cædat, ad ultimum jugulet. Rex regum ista mise-
rans videt, et secum, ut credo, regnaturum ad æter-
nam vitam transferet. Unde noveris quod pro amore
vitæ temporalis Christianus rex Eadmundus non se
subdet pagano duci, nisi prius effectus fueris com-
pos nostræ religionis, malens esse signifer in cas-
tri æterni regis.

X. Vix sanctus vir verba compleverat, et renun-

tiaturus miles pedem domo extulerat, cum ecce In-
guar obvius jubet breviloquio utatur, illi pandens per
omnia arcana regis ultima. Quæ ille dum exsequi-
tur, imperat tyrannus circumfundi omnem turbam
suorum interius, solumque regem teneri, quem suis
legibus rebellem jam cognoverat. Tunc sanctus rex
Eadmundus in palatio ut membrum Christi, pro-
jectis armis capitur, et vinculis arctioribus arctatus
constringitur, atque innocens sistitur ante impium
ducem, quasi Christus ante Pilatum præsidem, cu-
piens ejus sequi vestigia, qui pro nobis immolatus
est hostia: vinctus itaque multis modis illuditur,
ac tandem, fustigatus acri instantia, perducitur ad
quamdam arborem vicinam. Ad quam religatus,
flagris dirissimis diutissime vexatur, nec vincitur,
semper Christum invocando flebilibus vocibus. Quare B
adversarii in furorem versi, quasi ludendo, ad si-
gnum, eum toto corpore sagittarum telis confodiunt,
multiplicantes acerbitatem cruciatus crebribus (sic)
lorum ictibus, quoniam vulnera vulneribus impri-
mebant, dum jacula jaculis locum dabant. Sicque
factum est ut spiculorum terebratis aculeis circum-
fossus palpitans horreret, velut asper hericius, aut
spinis hirtus carduus, in passione similis Sebastiano
egregio martyri. Cumque nec sic Inguar furcifer
cum lanistis assensum præbere conspiceret, Chri-
stum inclamantem jugiter, lictori mandat protinus
ut amputet caput ejus. Ille seminecem, cui adhuc
vitalis calor palpitabat in tepido pectore, ut vix pos-
set subsistere, avellit cruento stipite festinus, avul-
sumque, relectis costarum latebris, præpunctionibus
crebris, ac si raptum equuleo aut sævis tortorum
ungulis, jubet caput extendere, quod semper fuerat
insigne regali diademate. Cumque staret mitissimus,
ut aries de toto grege electus, volens felici com-
mercio mutare vitam sæculo, divinis intentus bene-
ficiis, jam recreabatur visione internæ lucis, qua
in agone positus, satiari cupiebat attentius; unde in-
ter verba orationis, eum arrepto pugione spiculator
uno ictu decapitando hac luce privavit. Atque ita
duodecimo Kalendas Decembris Deo gratissimum
holocaustum Eadmundus, igne passionis exanimatus,
cum palma victoriæ et corona justitiæ, rex et mar-
tyr intravit senatum curiæ cœlestis.

XI. Tali que exitu crucis mortificationem, quam
jugiter in suo corpore rex pertulit, Christi Domini
sui secutus vestigia consummavit. Ille quidem purus
sceleris, in columna ad quam vinctus fuit, sanguinem
non pro se, sed pro nobis [fundens], flagellorum suo-
rum signa reliquit; iste pro adipiscenda gloria immar-
cessibili cruentato stipite similes pœnas dedit. Ille
integer vitæ, ob detergendam rubiginem nostrorum
facinorum, sustinuit benignissimus immanium cla-
vorum acerbitatem in palmis et pedibus; iste, propter
amorem nominis Domini, toto corpore gravibus sa-
gittis horridus, et medullitus asperitate tormento-
rum dilaniatus, in confessione patienter persistit,
quam ad ultimum, accepta capitali sententia, finivit.
Cujus corpus ita truncum et aculeis hirsutum re-

linquentes, cum suo auctore Dani, ministri diaboli, illud caput sanctum quod non impinguaverat peccatoris oleum, sed certi mysterii sacramentum, in silva, cui vocabulum est Hagdesdum, recedentes asportaverunt, ac inter densa veprium fruteta longius projectum occuluerunt, id omni sagacitate elaborantes ne a Christianis, quos vix paucos reliquerant, sacratissimum corpus martyris cum capite protumulantium modulo honestæ traderetur sepulturæ. Huic autem spectaculo tam horribili quidam nostræ religionis delitescendo interfuit, quem, subtractum, ut credimus, paganorum gladiis, divina providentia ad manifestandum hujus rei indaginem reservavit, licet omnino ignoraverit quid de capite factum esset, nisi quod cum eo carnifices Danos interiorum silvam petere conspexisset.

XII. Quamobrem quantulacunque reddita Ecclesiis pace cœperunt Christiani de latibulis consurgere, diligenti inquisitione satagentes ut caput sui regis et martyris inventum corpori unirent, et juxta suam facultatem condigno honore reconderent. Siquidem paganis abeuntibus, et depopulationi (in regione scilicet Estrangulorum) quoquo locorum operam dantibus illud corpus sanctissimum, adhuc sub dio positum, facillime est repertum in eodem campo ubi rex occubuit, completo cursu sui certaminis. Quo, propter antiquam beneficiorum memoriam, et ingentiam regis clementiam, populi undique gratuito confluentes, cœperunt mœsto animo graviter ferre quod caruissent tanta corporis portione. Quorum animis superna inspiravit benignitas, postquam audierunt illius verba utilia qui tantæ visionis, ut dictum est, particeps astiterat; ut, collecta plurimorum multitudine, quaqua versum per invia silvarum experirentur si ad id loci devenire contingeret quo viri sancti caput jaceret. Pro certo enim omnibus vere sapientibus inerat quod alienæ sectæ cultores, invidendo nostræ fidei, sustulissent caput martyris, quod non longius intra densitatem saltus abscondissent, aut vili cespite obrutum, aut avibus et feris devorandum. Cumque inito consilio omnes pari affectu ad id concurrerent, ut cornibus vel tubis ductilibus singuli contenti essent, quatenus, circumcirca pervagantes, vocibus aut tubarum strepitu sibi mutuo innuerent, ne aut lustrata repeterent, aut non lustrata desererent. Quod ut factum est, res dictu mirabilis et sæculis inaudita contigit. Quippe caput sancti regis longius remotum a suo corpore, prorupit in voce absque sibrarum opitulatione, aut arteriarum præcordiali munere. Vespillo num sane more pluribus pedetentim in via perlustrantibus; cum jam posset audiri loquens, ad voces se invicem cohortantium, et, utpote socii ad socium, alternatim clamantium *ubi es?* illud respondebat, designando locum, patria lingua dicens: *Her, her, her*; quod interpretatum Latinus sermo exprimit: *Hic, hic, hic*. Nec unquam, eadem repetendo, clamare destitit, quoad omnes ad se perduxit. Palpitabat mortuæ linguæ plectrum intra meatus faucium,

manifestans in se Verbigenæ magnalia qui rudenti asellæ humana compegit verba, ut increparet prophetæ insipientiam. Cui miraculo rerum Conditor aliud annexit dum cœlesti thesauro insolitum custodem dedit. Quippe immanis lupus eo loci divina miseratione est repertus, qui illud sacrum caput inter brachia complexus, procumbebat humi, excubias intendens martyri. Nec sibi depositum permisit lædere quampiam bestiarum, quod inviolabile, solo tenus prostatus, oblita voracitate servabat attentius. Quod stupefacti videntes qui confluxerant, beatissimum regem et martyrem Eadmundum illi vero desideriorum indicaverunt meritis similem, qui, inter esurientium rictus leonum, illæsus sprevit miras insidiantium.

XII. Assumentes ergo unanimi devotione quam invenerant inæstimabilis pretii margaritam, cum profusis præ gaudio lacrymarum imbribus retulerunt ad suum corpus, benedicentes Deum in hymnis et laudibus, prosequente usque ad locum sepulcri lupo, earumdem reliquiarum custode et bajulo. Qui eis a tergo imminens, et quasi pro perduto pignore lugens, cum neminem etiam irritatus læderet, nemini importunus existeret, nota dilectæ solitudinis secreta illæsus repetiit; nec ulterius in illis locis lupus, specie tam terribilis, apparuit. Quo tandem recedente, cum summa diligentia et omni sagacitatis studio aptantes, quibus creditum est, caput corpori sancto, pro tempore tradiderunt utrumque pariter junctum competenti mausoleo. Quo loco etiam, ædificata vili opere desuper basilica, multis annis requievit humatus, donec, sedatis omnino bellorum incendiis et valida tempestate persecutionis, cœpit respirare religiosa pietas fidelium, erepta de pressuris tribulationum. Quæ ubi tempus opportunum invenit, devotionem quam erga beatissimum regem et martyrem Eadmundum habuit, operum exhibitione multipliciter propalavit. Idem namque sanctus sub vili tugurio sanctificatæ domus, cujus esset apud Deum meriti, crebris manifestabat miraculorum signis. Quibus rebus permota ejusdem provinciæ multitudo, non solum vulgi, sed etiam nobilium, in villa regia quæ lingua Anglorum Bedricesgueord (*Beodricheswort*) dicitur, Latina vero (*Beodries*) Bedrici curtis vocatur, construxit per maximam miro ligneo tabulatu ecclesiam, ad quam eum, ut decebat, transtulit cum magna gloria.

XIV. Sed, mirum dictu! cum illud pretiosum corpus martyris putrefactum putaretur ob diuturnum spatium transacti temporis, ita sanum est repertum et incolume, ut non dicam caput redintegratum et compaginatum corpori, sed omnino in eo nihil vulneris, nihil cicatricis apparuerit. Sicque cum reverentia nominandus sanctus rex et martyr Eadmundus, integer, et viventi simillimus, ad prædictum locum est translatus, ubi adhuc in eadem forma expectat beata resurrectionis gaudia promissa. Tantum in ejus collo, ob signum martyrii, rubet una tenuissima riga in modum filii coccinei, sicut testari

erat solita quædam beatæ recordationis femina, *Osven* vocabulo dicta : quæ paulo ante hæc nostra moderna tempora apud ejus sacrosanctum tumulum jejunis et orationibus vacans, multa transegit anorum curricula. Cui venerabili feminae, aut divina revelatione aut nimia devotione, mos inolevit ut, patefacto beati martyris sepulcro, quotannis in Dominica Cæna ejus attendendo præcideret capillos et ungues. Quæ omnia diligenter colligens, et in capsella recondens, non neglexit, quandiu vixit, excolere mira affectione, posita super altare ejusdem ecclesie, ubi adhuc reservantur debita veneratione.

XV. Sed et beatæ memoriæ Thodredus, ejusdem provinciæ religiosus episcopus, qui propter meritorum prærogativam *Bonus* appellabatur, quod de incorruptione sancti regis diximus, tali ordine est expertus. Cum, ut narrare adorsi sumus, præfato loco martyris tumulationi congruo, a quibusque religiosi multa conferrentur donaria, et ornamenta in auro et argento pretiosissima, quidam malignæ mentis homines, omnis boni immemores, aggressi sunt sub nocturno silentio eandem infringere basilicam latrocinandis studio. Fuerunt autem octo, qui, absque ulla reverentia sancti, decreverant satisfacere suæ vesanæ voluntati, rapiendo furtim omnia quæcunque invenissent sibi utilia intra ejusdem monasterii septa. Unde, sumptis machinis et quibuslibet utensilibus quibus ad id perficiendum habebant opus, quadam nocte aggrediuntur præmeditatum facinus, et, stantes in atrio ecclesie, diverso conatu unusquisque instat conceptæ nequitie. Quorum alius scalam postibus applicat, ut per insertam fenestram se ingerat; alius cum lima aut fabrili malleo instat seræ aut pessulo; alii cum vangis et lignibus suffossionem parietis machinantur. Sicque disposito opere, cum singuli certatim insudant pro virium facultate, sanctus martyr eos ligat in ipso suo conamine, ut ne pedem loco possent movere, nec arreptum officium deserere; sed alius cum sua scala penderet sublimis in aere, alius palam incurvus fossor fieret, qui ad id operis furtivus venisset. Interea quidam matriculariorum, qui intra basilicam jacebat, somno excitatus, lecto procumbebat invitatus, quem martyris potentia suo conatu vinxerat, ne, sui obviis factis mirabilibus, sonus fragoris crederet custodis pulsaret aures interius. Sed quid dicam? non posse surgere, quando nec in vocem poterat erumpere? Tandem mane adhuc persistentes fures in cœpto opere, comprehensi a pluribus traduntur vinculis arctioribus, et tandem prædicti sancti episcopi Theodredi iudicio subduntur. Qui impræmeditatus sententiam dedit, quam se de lisse postea omni tempore vitæ suæ pœnituit. Nam omnes simul jussit affigi patibulis, eo quod ausi fuissent atrium sancti Eadmundi martyris furtive ingredi; non reducens ad memoriam, quod Dominus per prophetam admonet. «Eos, qui ducuntur ad mortem, eruere non cesses,» factum quoque Elisei prophetæ, qui latrunculos de Samaria pastos paue et aqua,

A remisit ad propria, dicens regi volenti percutere illico, quod non eos cepisset in gladio et arcu suo (*IV Reg. vi, 22*). Apostoli etiam præceptum quod dicit: *Sæcularia negotia si habueritis, contemptibiles qui sunt in Ecclesia*, id est, viros sæculares constituite ad iudicandum (*I Cor. vi, 4*). Unde canonum auctoritas prohibet ne quis episcopus, aut quilibet de clero, delatoris fungatur officio; quoniam satis dedecet ministros vitæ cælestis, assensum præbere in mortem cujuslibet hominis. Quo circa prædictus episcopus in se reversus graviter indoluit, et, sibi pœnitentiam indicens, diutius gravibus lamentis se dedit. Qua tandem peracta pœnitentia, populis suæ dioceseos mandat, mandando convocat, convocando suppliciter persuadet ut triduo jejunio a se divinæ indignationis iracundiam removeant, removendo avertant; quatenus, sacrificio spiritus contribulati placatus, Dominus illi suam gratiam concederet, qua corpus beati martyris tangere et levare auderet, qui, licet tantis virtutibus floret in mundo, vilitamen et sibi incongruo continebatur mausoleo; factumque est: et illud sanctissimi regis corpus, ante dilaceratum et truncum, ita, ut jam retulimus, unitum et incorruptum reperit, tetigit, lavit, et rursum novis et optimis vestibus indutum ligneo locello reposuit, benedicens Deum, qui *mirabilis est in sanctis suis, et gloriosus in omnibus operibus suis* (*Psal. LVIII.*)

XVI. Non piget referre de quodam magnæ potentie viro, Leofustano vocabulo, qui, juvenilis ætatis impetum non refrenans, ad id flagitii lasciviendo prorupit, ut sibi quadam singularis potentie auctoritate præciperet ostendi corpus tanti martyris. Cumque inhiberetur a pluribus, maxime tamen a suis fidelibus, prævaluit imperium ejus; quoniam, propter arrogantiam suæ nobilitatis, omnibus erat terrori. Reserato ergo locello, astitit, aspexit, et eodem momento in amentiam versum *tradidit illum Deus in reprobum sensum* (*Rom. i, 28*): ac pœna sua didicit quia præsumpsisset quod non licuit.

Quod audiens pater ejus, vir religiosus admodum, cui erat Alfgarus vocabulum, exhorruit facinus flagitiosissimum, ac martyri gratias retulit, filiumque a se removit. Qui tandem, ad summam inopiam perductus, iudicio Dei vitam finivit, a vermibus consumptus. Sicque sanctus rex et martyr Eadmundus omnibus innotuit non se esse inferiorem meritis Laurentii beati levitæ et martyris, cujus corpus, ut refert beatus pater Gregorius, cum quidam seu digui seu indigni levare volentes conspicerent, contigit ut septem ex eis ibidem subita morte perirent. O quanta reverentia locus ille dignus exstitit, qui sub specie dormientis tantum Christi testem continet, et in quo tantæ virtutes fiunt, et factæ esse referuntur, quantas hæc tempestale apud Anglos nusquam alibi audivimus! quas ergo brevitatis studio prætereo, ne alicujus fastidiosi offensam incurrerem justo prolixior, credens ista posse sufficere, quæ dicta sunt, ardenti desiderio eorum qui,

præter Deum, hujus martyris patrocinio nihil præferunt. De quo constat, sicut et de aliis sanctis omnibus jam cum Christo regnantibus, quod, licet ejus anima sit in cœlesti gloria, non tamen per visitationem die noctuque longe est a corporis præsentia, cum quo promeruit ea quibus jam perfruitur beatæ immortalitatis gaudia. Nam, dum in æterna patria ei junguntur qui ubique totus est, de eo habet posse quidquid habuerit et velle, præter id solum, quod infatigabili desiderio concupiscit, ut per resurrectionem circumdetur stola demutatæ carnis: quoniam tunc erit perfecta beatitudo sanctorum, cum ad id fuerit, Christo largiente, perventum.

XVII. Sed de hoc sancto martyre æstimari licet cujus sit sanctitatis in hac vita, cujus caro mortua præfert quoddam resurrectionis decus sine sui labe aliqua; quando quidem eos qui hujusmodi munere donati sunt, extollant catholici Patres suæ relationis indiculo, de singulari virginitatis adepto privilegio, dicentes quod justa remuneratione etiam hic gaudent præter morem de carnis incorruptione, qui eam usque ad mortem servaverunt, non sine jugis martyrii valida persecutione. Quid enim majus

A sub charitate Christianæ fidei, quam adipisci hominem cum gratia, quod habet angelus ex natura? Unde divinum oraculum, quasi singulari quodam dono, repromittit quod *virgines sequentur Agnum, quocumque ierit* (Apo. xiv, 4). Considerandum igitur, quis iste fuerit qui, in regni culmine, inter tot divitias et luxus sæculi, semetipsum calcata petulantia vincere studuit, quod ejus ostendit caro incorrupta. Cui humano obsequio famulantes salagant illi ea placere munditia, quam ei perpetuo placuisse manifestant membra incorrupta; et si non possunt virgineo flore pudicitæ, saltem expertæ voluptatis jugi mortificatione. Quoniam, si illa sanctæ animæ invisibilis et illocabilis præsentia alicujus famulantium spurcitia offendatur, timendum est quod propheta terribiliter comminatur: *In terra sanctorum iniqua gessit, et ideo gloriam Domini non videbit* (Isai. xxvi, 10). Cujus terrore sententiæ permoti, hujus sancti Eadmundi regis et martyris imploramus patrocinium, ut nos cum sibi digne famulantibus expiet a peccatis quibus meremur supplicium, per eum qui vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

S. ABBONIS CARMEN ACROSTICHUM

AD OTTONEM IMPERATOREM.

(Apud Fabricium *Biblioth. Lat.*, tom. III, lib. iv, cap. 1.)

OTTO VALENS CÆSAR NOSTRO TV CEDE COTURNO
 Te felix atavis quoT cœlo sidera lucent
 Te dominum sibi Saxo Tulit, et Roma notavit
 Orbis et ipse capit, solo contentus alumnO
 Virtutum titulis et Vir cognosceris actV
 Ac domitor patriæ pAcis sectator in aula
 Lumen ubique micans jubar Lucendo velut sol
 Ergo Dei solita reddEntur sancta benignE
 Nec deerit virtus omNis, qua grAtia culmeN
 Scandit et occultiS ————— vEnia causiS
 Certe nos Omnes tibi Cæsar neSciis et nunC
 Austrasios quæ terra manet cereAlis opima
 Et fœcunda secu pollEt satis ubeRe glebaE
 Summis cara viriS ac sævis plena coloniS
 A patris imperio nonAbsit ismaelithA
 Rexit cum solers et Regnans induperatoR
 Nunc Auguste tuum poNam venerabile nomeN
 OTTO VALENS CÆSAR NOSTRO TV CEDE COTURNO
 Solus enim regnans abSens, o Cæsaris hæreS
 Totus avo similis, siTe nova vita resignat
 Rex fuit ille potens Romanæ legis amatoR
 Omne decus patriæ soliO prognatus avitO
 Tempora pacis erant, Tali dum jure vigereT
 Vir tantus quem sic dVxi describere versV
 Cur ergo nAtale tuum, Cur contrahis et nunC
 Exulis in Bellis defers pia debita pompaE
 Dum vates Bonus opto Dari miraB lis istuD
 Expandes Opus, ipse meum tractAbilis inde
 Cæsar ut invictis scuto minutus et ex hoc
 Omnibus utilior, mirO datus ante triumphO
 Terribilis clemens tuTo diademate risiT
 Vultus avi patrisque tVi præclarus amictV
 Rursus uterque fuit diRo sub tempore victoR
 Nunc unum vivens dignum cum patre vocameN
 OTTO VALENS CÆSAR NOSTRO TU CEDE COTURNO